

APARE
odată pe săptămână

REDACȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
la Palatul
LIGEI CULTURALE
Teatru-Cinema
TRANULIS
unde este și
SEDIUL SOCIETĂȚII
Telefon 75/4
CONSTANȚA

VETERANILOR DOBROGENI

FĂURITORI AI ROMÂNIEI MARI

Director: Avocat N. D. CHIBESCU

Deviza: UNUL PENTRU TOȚI ȘI TOȚI PENTRU UNUL

Abonament anual
la ziar Lei 140

Reclame
după învoială

Manuscrisul nu se înapoiază

8 Febr. 1931

Cuvânt către Demobilizații Dobrogeni

de: Generalul în rezervă IOAN VLĂDESCU

Sunt om bătrân — și mâine poi-mâine îmi va sta o cruce la capul mormântului. Mor însă fericit, căci mi-am văzut Țara, Neamul, întregite și pentru că am fost și eu unul dintre cei pe cari i-a învrednicit Dumnezeu ca să înfăptuiască visul strămoșesc.

Da, Domnilor, trebuie să fim mândri de ceia ce am făcut și cu smerenie să-i mulțumim lui Dumnezeu pentru binecuvântarea sa.

Jertfa a fost mare, căci pentru că să răscumpărăm moșia strămoșească am dat ca dar lui Dumnezeu 800.000 de suflete; 800.000 de flăcăi s-au dus cu tineretea lor pe lumea cealaltă; 800.000 de vedre de sânge am vărsat pe câmpul de bătălie și 800.000 de mame și soții plâng încă și astăzi pe cei duși întru Impărăția Cerului.

N'a fost casă în care să nu fi intrat jalea și durerea, iar astăzi nu este zi dela Dumnezeu în care să nu întâlnim pe câte unul care și-a lăsat ca zălog ba o mână, ba un picior, iar bieții copilași și azi în treabă pe mamele lor: De ce nu se mai întoarce tăticul lor?

Examenul ne-a fost mare — iar proba din cale afară de grea — dar nu ne-am dat în lături dela nici un sacrificiu și dela nici o jertfă și am izbutit.

Dar ce-am făcut după război și cum ne-am înțeles rolul și înălțimea faptelor ce am săvârșit?

Continuăm noi după război ca să ne credem, să ne iubim și să ne ajutăm după cum făceam în război?

Solidaritatea aceea care a făcut din noi o putere de care s-au izbit și s-au sfărâmat valorile nemțești, unde este? ce-am făcut cu ea?

Iată întrebările ce pun eu demobilizațiilor și iată și greșala cea mare din care a izvorit situația de azi, că demobilizatului de multe ori este socotit ca drept un cerșetor.

Pentru demobilizații, ceasul cel rău a fost demobilizarea, căci demobilizarea a însemnat mobilizarea tuturor răutăților, tuturor nevoilor și tuturor decepțiilor.

Din ceasul acela, cel mai bogat n'a mai știut de cel sărac, sătulul n'a mai crezut pe flămând — cei ce au ajuns ceva în societate și treburile Statului, nu sau mai gândit decât la ei și la ai lor. Cei ce prin muncă dreaptă sau prin slugărnice au ajuns să aibe casa lor — puțin le-a păsat de foștii lor tovarăși de suferință — iar cel ce prin noroc sau chiverniseală s'a îmbrăcat în haină boierească, mân-

dru ca un Țap popit, se plimbă în automobil — nu și-au mai pierdut vremea ca să se gândească că mulți și încă foarte mulți din foștii lor frați de arme, n'au nici car, nici boi și de multe ori nici pâinea de toate zilele, și pe ironi, pâinea, nevoile și speranțele, le împărțeam deopotrivă, căci frați ne numiam, — și n'buună și cinstită frăție ne legase nenorocirea.

Dar a 2-a zi de demobilizare par'că n'a fost nimica.

De unde până la război, România cea mică credea și se lăuda cu noi — azi României Mari trebuie să-i fie rușine cu mulți dintre noi.

De unde la război mergeam la atac, cu capul sus și cu pieptul în afară, azi ne ploconim și ne gudurăm și ne mișcăim în tocmai ca javrele.

De unde la luptă ne aruncam unul în ajutorul altuia, iar după luptă plângeam cu inimile frânte pe cei ce nu mai răspundeau la apel — și ne mângâiam unul pe altul — dela a doua zi după demobilizare — frăția am înlocuit-o cu vrajba, iar dragostea cu ura și disprețul.

Unde este acel „ura” și acea neînfrântă bărbăție ce ne împingea numai pe calea dragostei și bunicii frății?

Pentru ce ajuncea vedeam și eram convinși că unirea este putere și buna frăție, izbândă?

Pentru ce atuncea vroiam și ne plăcea să fim cu toții la fel ca viața și trai, și pentru ce unul vroiam să murim în locul altuia?

Unde și ce s'au făcut aceste înalte și măndre sentimente?

Deci atuncea era destul loc pentru toți în România ciuită și astăzi nu mai putem să trăim unul din cauza celuilalt în România Mare?

Ce vânt năbădăios a suflat în firea și sufletul nostru și de unde am ieșit atât de răi și nemiloși, unul față de altul, când în religia noastră Domnul nostru Isus Cristos a zis să ne iubim, și când dragostea și sentimentul ajutorării a fost o lege a neamului nostru?

Să nu se supere nimenea pe mine dacă unora le-oi fi pe plac și altora nu; dar trebuie să ne spunem adevărul în față — căci din această cauză minciună a luat scaunul adevărului și prostia le-a gănitul comunității. Dacă ne spun lucrurile pe față, dacă nu alte cuvinte am înfiera prost și minciuna, iar prin faptele noastre — am arăta că suntem dis-

adevărului și dreptății, atunci, încetul cu încetul vom merge la îndreptare și încetul cu încetul vom ajunge iarăși să ne cunoaștem, să ne stimăm și să ne iubim — și atunci vom deveni o mare putere, în fața căreia se vor opri uneltirile și nu vor mai îndrăzni minciunii și panglicării — dar așa ce să facem? Vorbim și iar vorbim. Ne lăudăm că suntem așa, că facem așa și că dregem pe dincolo — și la a dăpostul acestor vorbe, jmecherii își fac treburile — pentru că a 2-a zi la o întrunire sau la o sfătuire pe stradă sau în case să se bată cu mâinile pe piept și să zică că dela el și în el stă de acum înainte toată fericirea demobilizatului — și demobilizatului credul — căci cel ce-a fost pe front, cel ce-a trăit în fața dușmanului, cel ce-a mers la atac, cel ce-a răbdat de foame pe front, cel ce-a tremurat de frig și cel ce-a făcut pe pândarul în tranșee, acela a trăit acoala traiul cinstei și a făcut școala curățeniei sufletești — căci acolo nu se mințea, nu se specula, nu se înșela și nu se lăuda nimenea din gură — acolo vorbeau numai faptele — și atunci, trăind această viață, ei au eșit și sunt alfel de oameni — și adică sunt oamenii cuvântului — oamenii adevărului și ai faptelor — și astăzi cel mai ușor de înșelat și de amăgit este omul cuvântului și este adevărat, pentru că el crede pe toată lumea ca el, el vede în acel ce vorbește cu el pe fratele cel bun și cinstit iar nu pe omul viclean și nemernic, căci pentru el viclean și nemernic, era numai dușmanul.

După război dar, bietul demobilizat a trebuit să înceapă o nouă viață și într-o altă lume, pentru că pe când el sta de pândă cu pușca pe crăcan și cu ochiul la inamic, în spatele lui, în orașe și prin sate, lumea cu învățării și fugării să se dresau cum să se înșele mai bine unii pe alții și cum să ajungă unul mai pricopsit decât celălalt. Ca să mă exprim curat românește, după război, bietul demobilizat a căzut ca din pod. Era străin în lumea lui, era nepriecut cu meșteșugul de a trăi, era inocent în cugetul și simțirea lui, înșăfășit era un adevărat copil pe care toți l'au legat de gard.

Și atunci a apărut marea și fericita idee „Asociația demobilizaților” idee care face mare cinste corpului și sufletului de unde a pornit.

Da! adunarea la un loc a demobilizațiilor, prin urmare constitu-

rea lor în noi unități de luptă, pentru războiul social, — era, este și va fi singura soluție de îndreptare și izbândă.

Incadrarea iarăși a demobilizațiilor în anumite reguli — și sub o comandă, este singura care duce la renașterea sentimentului de solidaritate și frăție.

Așezarea demobilizațiilor iarăși în rânduri și după rangul sufletesc, aceasta este lumea lor și aceasta este singura formație capabilă să-i păzească de speculația șmecherilor și de înșelăciunea panglicarilor.

Constituirea dar a demobilizațiilor în societăți este tocmai ceea ce le trebuie și le este necesar, dar înțocmirile unor asemenea formațiuni trebuiesc făcute pe baza unei forțe severe, condițiunea de alegere și admitere, căci ce tovarășie poate să fie între un Vultur și o Cioară, și ce casă să ducă Lupul cu Mielul? Dacă membri asociației nu sunt la fel, ei nu se simțesc la fel — și ne simțind la fel, atunci dela început societatea este o societate disociată.

Încă odată rog pe fiecare să nu se supere de cele ce spun, căci nu mă gândesc la nimenea și nimănu nu-i stau împotrivă — ca om și la el acasă — dar fiindcă la o întrunire a voastră m'am legătuț să fiu alături de demobilizații, iar prin scrisoarea ce am adresat-o D-lui Președinte Chirescu, am cerut să nu fiu considerat membru de onoare ci să fiu înscris ca simplu soldat, — ei bine, declar că voiu ține și voiu lupta ca unitatea de luptă în care m'am înscris să în-deplinească în cel mai înalt grad sentimentul de bună și frățească camaraderie și cele mai pronunțate virtuți de cinste și dreptate — așezându-ne fiecare după sufletul, muncă și ofeneala fiecăruia.

Am fost între Dvs. prezent la întrunirea dela Tranulis; vă mărturisesc că am rămas trăznit când am văzut și auzit cam ce vroiau fiecare. Adunarea fusese făcută cu un scop, dar desbarerile și cuvântările, erau reclama fiecăruia.

Ei bine, dacă scopul Asociației și dacă menirea demobilizatului este să fie instruit în mâinile noastre — atunci vă spun: Stați acasă demobilizații.

Dacă cei ce simțim alături de voi ne gândim ca prin demobilizații să ajungem la anume situații bănești sau mărire — atunci cu gura mare și din răspuneri vă strig:

Treziți-vă demobilizaților!
Dacă demobilizatului se simte mândru și fericit să vie în sala Tra-

nulis, să ocupe un scaun și să bată din palme, iar dacă în adunările lor gândesc și n'au altceva de făcut decât să pună țara la cale — atunci societatea este o grupare politică iar vorbitorii candidați la alegere și în acest caz societatea trebuie desființată.

Că faceți politică și veți mai face, că X este înscris în cutare partid și Y în altul, aceasta nu modifică și nu micșorează întru nimic gloria și renumele demobilizatului, căci rolul demobilizatului din grupările politice cu rolul demobilizatului din asociația demobilizaților nu este tot una; — acolo în partide, trebuie să joace cum le cântă stăpânii — acolo fiecare este un număr fiindcă după crezul politic în partide numai câștiga au dreptul să cugete, cum vreau ei și pe cât îi taie capul — iar toți ceilalți trebuie să tacă, să asculte și să se execute și cu cât ești mai mut și-ți duci jugul mai cu resemnare, cu atât mai mult ești prețuit; dar la Societatea Demobilizaților este invers: — acolo fiecare trebuie să fie un om întreg, fiecare trebuie să-și spună cugetul și simțirea lui proprie pentru sporirea onoarei și prestigiului demobilizatului și pentru înaintarea societății la gradul de *instrucție națională*.

Și când asociația va fi așa — atunci toată lumea își va prizoni ochii pe ei cu dragoste și nimeni nu va cuteza să nu-i dea respectul și considerația care i se cuvine.

Deviza Asociației Demobilizaților dar trebuie să fie:

Prin noi înșine și cu Dumnezeu înainte — căci tot prin ei înșiși și cu Dumnezeu înainte au făcut demobilizații România de azi.

Prin urmare, în Asociația Demobilizaților este bine ca nimeni să nu se creadă prea mare — după cum deasemenea nici unul să nu se socotească prea mic, ci dimpotrivă fiecare să fie prețuit și pus la treabă după mintea și după sufletul său, căci așa erau pe front: Toți aveau funcțiunile și rolul lor separat. Unul era comandant, altul ochitor de mitralieră, trăgător, improspătător etc., etc.

Cu alte cuvinte asociația demobilizaților să fie considerată drept ca o mare mașină iar demobilizații ca o presă la această mașină și la mașină presele fie ele mari sau mici, toate sunt deopotrivă de necesare și importante — și când presele acestea, demobilizații, vor fi bine instruite și bine ajustate la mașină, atunci mașina va funcționa corect și la infinit.

Măcar părea bine ca să fie înțeleși în gândurile mele bune și așa fi foarte satisfăcut dacă punând și eu mintea și umărul meu bătrâne voi aduce un spor de putere la îndeplinirea devizei:

„Prin noi înșine“.

Pacea amenințată?...

Cu ocazia acceptării postului de președinte de onoare al „Ligii internaționale a combatanților pentru pace“, cunoscutul scriitor și critic Romain Rolland, ș'a exprimat teama într'un viitor război cât mai apropiat. Eata ce spune el:

„Dacă nu lucrăm, nu bunele intenții ne vor putea salva: mai înainte de doi ani, suferința va fi făcut explozie“...

Ba ceva mai mult ajunge Romain Roland să considere — ne închipuim — revizuirea tratatelor ca unică salvare. Posibilitatea unui război nu este exclusă mai ales după părerile pe care Ducele și le a exprimat în două rânduri destul de limpede. Un eventual război? Continuarea masacrului 1914—1918, o continuare care va fi cu atât mai grozavă decât războiul mondial, cu cât va fi iovită în primul rând populația civilă a statelor, populația producătoare, fără de care pe front nu mai există pâine. Războiul—dacă va veni—va fi războiul chimic și al aerului. Pacturi, planuri și tratate de dezarmare se iscalesc de către reprezentanți ai popoarelor, în timp ce în fabricile tuturor țărilor, cu excepția binecuvântatelor Români, în tot momentul grozave gaze se pregătesc de către cei mai de seamă chimiști ai omenirei, în timp ce zeci de mii de oameni lucrează zi și noapte la cele mai perfecționate mijloace de distrugere. Dezarmarea navală și aeriană. Germania — învinsă — își are flota aeriană de comerț în așa fel făcută încât în două zile ea poate fi transformată în cele mai formidabile modele de avioane de luptă. Fiecare stat în parte dezarmează... vasele cari nu-i mai pot fi de folos, în timp ce în șantiere, cuiasate de cel mai mare tonaj până la canoniere ușoare ca peștișorii, așteaptă momentul oportun spre a fi lansate. E mai bine să nu discutăm motivele ce se opun războiului.

În străinătate copii de școală au ore speciale în care se antrenează să stea cu masca pe față pe când la noi, să mă erte Domnul ministru al armatei, nu știu dacă soldații cel puțin au fiecare pe lângă o mască și antrenamentul necesar purtării ei. Suntem poate singurul popor, care nu ne înarmăm „pentru păstrarea păcii“ deși suntem aruncați aici ca o oază în pustiu.

Nu știu ce scriitoare a spus nu de mult, că noi suntem aici un ou răscolit, așezat sub brațul de dinamită al Rusiei. Totuși, foarte încrezător în steaua noastră și în ajutorul lui Dumnezeu, așteptăm; Dumnezeu te ajută dar mai dă și tu din mâini, zice românul. Dece nu pune în practică produsul înțelepciunii sale? Nu

știu ce ziar făcând o anchetă spune că Rusia are 32 de unități navale de război în Marea Neagră. Noi câte avem?

Oare credem că Basarabia nu mai constituie pentru vecinii noștri un cui? Sau ori care din provinciile alipite? Credem oare că foștii stăpâni s'au resemnat de a nu mai vedea vechile lor „moșii“?

Nu-mi pot imagina o stare înconștientă. Desigur că toți își dau seama de acest lucru, dar atunci cum se explică pasivitatea noastră? Oare suntem noi așa bine pregătiți pentru ca la un caz de război să ne putem apăra? Sau sperăm în ajutorul foștilor noștri aliați? Să nu dea Dumnezeu să ajungem să ne fie ei singura nădejde!

Intreaga Europă, suferă, geme... Și atunci când această suferință nu va mai fi cu puțină să fie răbdată, focul se va aprinde în așa mod încât nu știu când și cum se va stinge și nici ce rezultate va avea. Burta umflată de dolari a capitalismului american șade în tihnă, pregătindu-se și ea să tragă foleose. E foarte drept că ajutorul ei a fost de mare necesitate în războiul trecut, dar mă întreb cărui fapt se datorește sprijinul ei? Cine e profitorul?

Bătrâna Europă va săngera adânc, — în cazul unui război, — în timp ce America va aștepta răzând pe ascuns, pentru ca pe ruinile fumegânde să-și înfigă drapelul.

Ea va fi cea care va vinde armament statelor pentru ca apoi să poată să-și facă jocul. E cam periculos... Poate mă înșel, dar nu prea cred. E lucru cert însă că pretutindeni auzi: „pace, pace“ în timp ce vezi înarmări. Toți fac impresia să fie adepți ai conceptului: Si vis pacem, para bellum, cu excepția noastră, cari mergem înainte zicând: ce ție scris, în frunte ție pus. Suntem fataliști; să ferească Dumnezeu ca să se adeverească cele spuse de Romain Rolland, căci ne vor fi fatale.

Bravura unei armate calite în lupte nu va mai valora nimic mai mult de cât cea a câinelui ciobănesc, ce singur se repede în halta de lupi flamânzi!...

ION FURTUNA

Ce nu trebuie să se uite

Pe lângă geniul său militar generalul Henri Berthelot a avut și un suflet filantropic și a iubit pe Români, ca nimeni altul.

Prin testamentul său a lăsat Academiei Române din București moșia și Castelul din com. Berthelot, județul Hunedoara, cum și toți banii adunați din venitul acestei moșii.

La noi nu se găsesc așa oameni.

Moartea G-ralului Berthelot

După o luptă de luni de zile cu moartea, Generalul Berthelot, marele desrobitor de nații, a încetat din viață.

Nu numai națiunea franceză, dar întreaga românie, și multe alte popoare, plâng moartea lui.

Născut în anul 1861 într'un orașel din Franța, a urmat școlile superioare militare și în anul 1913 a fost avansat General, ofițer de stat major, a luptat la Marna, Champagne, Verdun, etc. iar la intrarea noastră în războiul european, Generalul Berthelot a fost apreciat și trimis de guvernul francez, ca șef al misiunii franceze în România.

Nu există demobilizat român care să nu prețuiască pe generalul Berthelot ca pe un militar desăvârșit. Dânsul ne-a cunoscut, ne-a încurajat, ne-a ajutat, ne-a salvat. A trăit împreună cu noi cele mai grozave timpuri ale războiului, iar la plecare a pronunțat aceste memorabile și încurajatoare cuvinte: „*Îmi dau seama că acum nu aveți altceva de făcut și că din cauza unui aliat necredincios trebuia să băgați sabia în toacă; noi vom duce lupta mai departe*“. Și intradevar, Francezii cu aliații, ducând lupta mai departe, au răpus pe inamici și ingenunchind trufia teutonă, au reinviat statele polon și cehoslovac și au reintregit în hotarele lor naturale alte state, ca Grecia,

Serbia și România, adăogându-le provinciile subjugate de sute de ani.

Când Regele Ferdinand I în 1918 intra triumfător în București în capul oștirii, generalul Berthelot, trecu din nou Dunărea, în fruntea Diviziilor franceze. La întâlnire acești fericiți luptători s'au îmbrățișat frățește, ca și la plecare. Viteazul general Berthelot a fost un mare erou și prieten al Românilor. Pentru noi, Regele Ferdinand I și generalul Berthelot sunt sfinți. Regele l'a decorat cu „*Mihai Viteazu*“ — țara l'a proclamat cetățean de onoare, — neamul românesc l'a impropriat cu una sută ha. în județul Hunedoara, iar orașele l'au cinstit dându-i numele la străzile principale. Noi luptătorii, suptărețuitori ai crâncenului război, ca semn de venerație și recunoștință, suntem datori să-i așeza portretul, alături de al Marelui Rege Ferdinand I, lângă icoane, pentru ca, ori de câteori ne închinăm lui Dumnezeu, pe amândoi să-i avem în fața noastră, ca sfătuitoari și pilde vii, pentru faptele noastre de toate zilele. Să plângem moartea lui trupească, căci sufletul lui este între ale eroilor noștri. deadreapta talălui ceresc, iar în fața mormântului lui să ne plecăm cu pietate și recunoștință.

Români de pretutindeni, rugați-vă pentru dânsul.

N. D. CHIRESCU